

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО І КОРПУСНА ЛІНГВІСТИКА / TRANSLATION STUDIES AND CORPUS LINGUISTICS CHALLENGES

**Т.О. Анохіна, кандидат філологічних наук, доцент
доцент кафедри прикладної лінгвістики,
порівняльного мовознавства та перекладу
А.В. Корольова, доктор філологічних наук, професор
завідувач кафедри загального мовознавства і германістики
НПУ імені М.П. Драгоманова**

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ АНГЛО-УКРАЇНСЬКИХ БІТЕКСТІВ В ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ СТУДІЯХ

Досягнення ефективного перекладу залишається *актуальною* проблемою, що реалізується постійним перекладацьким оновленням резонансних творів, створенням численних копій, ретрансляцій та повторних перекладів художніх текстів (Корунець, 2003). Саме І.В. Корунець (2006) ввів термін на позначення художнього перекладу – “переспів”, який відображає повторний переклад на рідну мову. Підтримуємо такий україномовний термін, який закріпився поряд із запозиченим терміном “трансфер”, що технічно також описує проблему відтворення тексту оригіналу (ТО) в тексті перекладу (ТП).

Метою розвідки є дослідження практичного застосування англо-українських паралельних текстів в перекладацьких студіях, а саме: друкованих та електронних бітекстів, які містять ТО та ТП.

Досягнення поставленої мети передбачає розв’язання таких *завдань*: проаналізувати традиційні та сучасні підходи до перекладів англо-українських паралельних текстів; описати процедуру створення бітекстів шляхом злиття ТО і ТП; продемонструвати ефективність пошуку в межах електронного бітексту.

Доступні друковані версії класичних творів, що містять ТО і ТП, наявні на сучасному букіністичному просторі: наприклад, їх пропонує видавництво

“Фоліо”. Останні дослідження підтверджують ефективність пошуку перекладацьких еквівалентів та їх засвоєння шляхом звернення до оригіналу та тексту перекладу в режимі бітексту (Набережнева, 2016). Як зазначає О.М. Калустова (2004), для практики перекладу особливе значення має автоматизований пошук об'єднаного сегмента у перекладі, який в електронному бітексті значно поліпшується та робить процес зіставлення елементів перекладацького аналізу більш швидким та якісним.

З огляду на розвиток комп'ютерної лінгвістики електронні тексти починають цікавити лінгвістів та всіх, хто охоче читає в оригіналі та вважає за доцільне мати опору на переклад рідною мовою. Одним із типів електронних текстів є *бітекст*, який студенти-перекладачі використовують як готовий продукт або створюють самостійно, використовуючи процедуру злиття паралельних текстів (від англ. *alignment* – злиття) для їх ефективного зіставлення. Існування та розвиток комп'ютерних технологій створює надзвичайно сприятливі умови для використання електронних бітекстів.

Бітекст (від англ. *bitext*) – це паралельний двомовний текст, що активно використовується останнім часом в перекладацьких студіях (Калустова, 2004). Як стверджує Є. Набережнева (2016) цей термін вперше був запропонований Б. Геррісом у 1988 році. *Бітекст* у теорії перекладу використовується для аналізу перекладів, а також з метою поліпшення якості автоматизованого перекладу шляхом введення в програми (наприклад, *Wordfast*) для автоматичного перекладу пам'яті перекладів (формат *tmx* бітексту).

Існують два основних способи створення бітекстів: самостійне макетування бітексту та його ручне наповнення з огляду на незначний розмір двомовної вибірки, що зазвичай використовується для лексико-стилістичного та перекладацького аналізів тексту. Інший тип створення бітекстів – автоматичний, що використовується для створення бібліотеки бітекстів, а також має іншу назву: укладання паралельного корпусу.

Для створення паралельного корпусу бітекстів існують програми, що є як передплатними, так і безкоштовними. Безкоштовні ресурси можуть не

поступатись платним, однак можуть мати меншу функціональність. Студентам-перекладачам було запропоновано протестувати безкоштовний інструмент *Wordfast aligner*, який продемонстрував відмінні результати злиття.

Таким чином, студенти змогли створити свій власний електронний бітекст, робота з яким виявилась надзвичайно продуктивною. Наявність в сучасних текстових редакторів, що конвертують формати *epub to txt* надають більш широкі можливості для впорядкування оригіналів на англійській мові та їх перекладів українською мовою.

Висновки. Паралельний текст, який отримали студенти, свідчить про відмінний інтуїтивний інтерфейс програми, що дозволило студентам створити бітекст автоматично за незначний проміжок часу. Отримавши таким чином вузький перекладацький корпус, студенти можуть використовувати його для широкого спектру теоретичних та практичних задач. Ми вбачаємо **перспективним** укладання бібліотеки електронних бітекстів на базі сучасних та класичних творів англійською мовою, що мають переклади та ретрансляції на українську мову. Автоматичний спосіб впорядкування бібліотеки паралельних текстів вважаємо доцільним та ефективним.

Список використаних джерел

1. Корунець, І.В. (2003). *Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): [підручник].* (с. 60). Вінниця: Нова Книга.
2. Набережнєва, Т.Є. (2016). Текстові перекладацькі ресурси, їх види та особливості використання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* Серія: Філологія. Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, № 22. (с. 187).
3. Калустова, О.М. (2004). Електронні бази паралельних та співвідносних текстів у перекладознавчих дослідженнях. *Вісник Сумського державного університету.* Серія Філологічні науки. № 1. (с. 130). Суми: Видавництво СумДУ.

4. *EPUB to TXT Converter*. Retrieved from <https://www.epubconverter.com/epub-to-txt-converter/>
5. *Wordfast aligner*. Retrieved from <https://www.wordfast.net/?go=align>

**О.О. Каліберда, кандидат філологічних наук, доцент
доцент кафедри іноземних мов і методики викладання
Бердянський державний педагогічний університет**

ТИПОЛОГІЯ ІСНУЮЧИХ КОРПУСІВ ТЕКСТІВ

Розвиток цивілізації свідчить про те, що людство завжди прагнуло до збирання та систематизації накопиченої інформації у вигляді текстів про різноманітні аспекти людського буття. Сучасний бурхливий та потужний розвиток цифрових технологій сприяє швидкому зростанню інформаційних потоків, що потребують узагальнення, класифікації, обробки та зберігання в текстовому форматі на паперових або цифрових носіях. Досягнення в галузі комп'ютерних технологій дозволили по-новому підійти до дослідження текстового матеріалу і сприяли розвитку нового мовознавчого напрямку – корпусної лінгвістики. Отже, корпусний підхід в лінгвістиці наразі є **актуальним**.

Метою розвідки є ознайомлення з існуючими англomовними корпусами текстів та виявлення їх типологічних особливостей. Поставлена мета вимагає вирішення низки **завдань**: 1) розглянути підходи до визначення поняття *корпус текстів* в сучасній лінгвістиці; 2) виявити інтегральні ознаки сучасних корпусів текстів; 3) проаналізувати критерії класифікації існуючих корпусів текстів.

Лінгвісти, оперуючи поняттям *корпус текстів*, трактують його як репрезентативне зібрання текстів або уривків текстів на електронних носіях, що мають організовану структуру; в основі текстів лежить логічна ідея, що їх об'єднує; тексти призначені для лінгвістичного аналізу й опису (Francis, 1991;